

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

Маршук Юлія Сергіївна ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ, ЗАПОДІЯНОЇ ВНАСЛІДОК НЕНАЛЕЖНОГО НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ: ТЯГАР ДОВЕДЕННЯ ВИНИ	606
Новиченко Михайло Юрійович МІСЦЕ КРИПТОВАЛЮТИ В СИСТЕМІ ЦИФРОВИХ ПЛАТІЖНИХ ІНСТРУМЕНТІВ	609
Оскілко Олексій Олегович ДО ОКРЕМИХ ПИТАНЬ ВИЗНАЧЕННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	610
Романовський Денис Сергійович АЛІМЕНТНІ ПРАВОВІДНОСИНИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ (ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНА ПЕРСПЕКТИВА)	613
Сухий Євген Олександрович ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПРАВА НА ЖИТЛО.....	615
Шамота Олександр Володимирович ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СІМЕЙНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ.....	617
Якушев Станіслав Ігорович КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ІНСТИТУТУ КОМПЕНСАЦІЇ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ (НА ПРИКЛАДІ ФРАНЦІЇ ТА АНГЛІЇ)	618

СЕКЦІЯ 14. ЦИВІЛЬНЕ СУДОЧИНСТВО У СВІТЛІ РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ

Голубева Неллі Юріївна ДО ПИТАННЯ ПРО ПОЗБАВЛЕННЯ БАТЬКІВСЬКИХ ПРАВ ЩОДО ДИТИНИ, ЯКА ДОСЯГЛА ПОВНОЛІТТЯ.....	621
Андронов Ігор Володимирович БЕЗПАПЕРОВИЙ ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС	623
Бут Ілля Олександрович АЛЬТЕРНАТИВНІ ПОЗОВНІ ВИМОГИ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ	626
Дрогозюк Крістіна Борисівна ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗМІЩЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ В ОНЛАЙН-БЛОГАХ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	628
Павлова Юлія Сергіївна ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СУДОВІЙ СИСТЕМІ	630
Полуніна Ольга Олександрівна ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИРІШЕННЯ СПРАВ ПРО УСИНОВЛЕННЯ: ВНУТРІШНІ ТА МІЖНАРОДНІ ВИМІРИ В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ.....	632
Полюк Юлія Іванівна ПОЗАСУДОВІ ПРОЦЕДУРИ ЗАХИСТУ ЯК СПОСІБ ОПТИМІЗАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА.....	634
Стоянова Тетяна Анатоліївна РОЛЬ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ СТРОКІВ У СПРАВАХ ПРО ВИДАЧУ ТА ПРОДОВЖЕННЯ ОБМЕЖУВАЛЬНОГО ПРИПИСУ	636
Цал-Цалко Юлія Юліївна ТИМЧАСОВИЙ ПРИХИСТОК ДИТИНИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.....	638
Яніцька Інна Анатоліївна ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЩОДО ОПИКИ ТА ПІКЛУВАННЯ НАД ДІТЬМИ. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УКРАЇНІ	640
Гончарук Анастасія Сергіївна РІВНІСТЬ СТОРІН В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: МІФ ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ	641
Кикоть Артем Володимирович РОЛЬ УСНИХ ДОКАЗІВ У ФОРМУВАННІ СИСТЕМИ РИМСЬКОГО ПРАВА.....	644
Петренко Наталія Дмитрівна ШТРАФ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ПРОЦЕСУАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ БРАЗИЛІЇ.....	645
Привиденцев Олександр Геннадійович ОРИГІНАЛ ЕЛЕКТРОННОГО ПОВІДОМЛЕННЯ ЯК ДОКАЗ В РАМКАХ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА.....	647
Сатановська Олена Валентинівна ЕЛЕМЕНТИ ЖИТЛОВИХ ПРАВОВІДНОСИН: СУБ'ЄКТ, ОБ'ЄКТ ТА ЗМІСТ	650
Снітко Андрій Сергійович НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РОЗВИТКУ ПРОЦЕДУРИ ОНЛАЙН ВИРІШЕННЯ СПОРІВ У СФЕРІ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ... ..	652

СЕКЦІЯ 15. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ПАТЕНТНОЇ ЮСТИЦІЇ

Харитонов Олена Іванівна САМОЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ: ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ.....	655
---	-----

Елементи житлових правовідносин (суб'єкти, об'єкти та зміст) визначають структуру та функціонування житлової сфери суспільства. Розуміння цих елементів дозволяє ефективно регулювати відносини між учасниками житлових відносин та забезпечувати права та інтереси всіх сторін.

Отже для урегулювання житлових правовідносин з урахуванням необхідності розвитку житлової сфери, вбачається важливим продовжувати дослідження в цій галузі для подальшого вдосконалення законодавства та практичної реалізації житлових правовідносин.

Список використаних джерел

1. Конституція України : прийнята на V сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Науково-практичний коментар до Житлового кодексу України. *Мего-Інфо – Юридичний портал № 1*. URL: <http://mego.info/>
3. Житловий Кодекс України : Закон України від 30.06.1983 № 5464-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/5464-10>
4. Про приватизацію державного житлового фонду: Закон України від 19.06.1992 р. № 2482-XII в ред. від 17.02.2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2482-12>
5. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

Ключові слова: житлові правовідносини, елементи житлових правовідносин, суб'єктів житлових правовідносин, зміст житлових правовідносин.

Keywords: residential legal relations, elements of residential legal relations, subjects of residential legal relations, content of residential legal relations.

Снітко Андрій Сергійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу*

НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РОЗВИТКУ ПРОЦЕДУРИ ОНЛАЙН ВИРІШЕННЯ СПОРІВ У СФЕРІ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

Сьогодні доступ до Інтернету відкривається практично із кожної точки нашої планети, а цифрові технології та електронна комерція стали невід'ємною частиною нашого повсякденного життя. Наразі через Інтернет можна придбати практично все і дедалі більше людей замовляють товари та послуги саме через всесвітню мережу.

Звичайно, і в електронній комерції час від часу між сторонами виникають спори. Виходячи з глобального обсягу транзакцій, щороку виникають мільйони суперечок щодо купівлі-продажу товарів і послуг і з кожним роком їх кількість збільшується.

Традиційний варіант вирішення спорів, пов'язаний зі зверненням до суду, у випадку онлайн-комерції не завжди буде найбільш ефективним, адже він є складним, повільним та витратним, а коли покупець знаходиться в одному кінці країни або навіть світу, а продавець – в іншому, це тільки утруднює комунікацію.

Альтернативою в цьому випадку стала процедура онлайн вирішення спорів (англійською – Online Dispute Resolution або скорочено ODR), яка з'явилася практично одразу із появою Інтернет-торгівлі. Подекуди ще кажуть про IDR (Internet Dispute Resolution) та EDR (Electronic Dispute Resolution) [1, с. 5].

Якщо надати узагальнююче визначення, онлайн вирішення спорів (ODR) – це процедура вирішення спорів, що виникають у сфері електронної комерції, із застосуванням сучасних інтернет-технологій.

В більш широкому сенсі ODR є частиною процедури альтернативного вирішення спорів (Alternative Dispute Resolution або ADR) за участю незалежної третьої сторони, яка не є представником судової влади.

У порівнянні із традиційними методами ADR, такими як переговори, медіація, арбітраж, ODR є набагато доступнішим, адже за наявності доступу до Інтернету сторони можуть приймати участь у процесах вирішення суперечок з будь-якої точки світу. Крім того, ODR зазвичай швидший і дешевший, адже переговори, медіація і арбітраж вимагають планування зустрічей, забезпечення місця для їх проведення та витрат на відрядження, залучення медіаторів, арбітрів та професійних юристів [1, с. 6; 5].

Якщо на ранніх етапах свого розвитку технології ODR давали можливість в автоматичній спосіб заповнювати формуляри та шаблони, блокувати нецензурну лексику, обговорити конфліктну ситуацію в режимі онлайн та в необхідних випадках залучати фахівця-посередника, то зараз із появою у ODR таких інструментів, як штучний інтелект, блокчейн та віртуальна реальність, роль ODR в вирішенні спорів виходить на зовсім інший рівень [1, с. 5; 3].

Наприклад, застосована в ODR технологія штучного інтелекту здатна обробляти величезні обсяги інформації, в тому числі в історичному аспекті, шукати аналогічні спори та результати їх вирішення. Це дає можливість передбачити вірогідні результати спору та пропонувати сторонам найбільш прийнятне рішення, що робить процедуру онлайн вирішення спору більш швидкою та справедливою. А налаштовані штучним інтелектом чат-боти та різноманітні спливаючі підказки полегшують сторонам розуміння тих кроків, які є необхідними для ефективного проходження процедури онлайн врегулювання. Оскільки штучний інтелект здатний навчатися, якість його аналітики буде постійно зростати.

Технологія блокчейн як децентралізована система зберігання інформації дозволяє в незмінному вигляді фіксувати кожен етап в процедурі ODR від моменту подання заяви про розгляд спору до винайдення рішення, чим мінімізує можливість шахрайства та маніпуляцій, підвищує довіру до ODR, сприяє визнанню та виконанню такого рішення в різних юрисдикціях.

А технологія віртуальної реальності дозволяє робити онлайн взаємодію більш захоплюючою завдяки створюваним аватарам сторін та контрольованим віртуальним просторам, а також налаштувати цей віртуальний простір так, аби він сприяв емоційному комфорту та порозумінню між сторонами.

Ще на початку XXI століття американські науковці Ітан Катш і Дженет Ріфкін назвали ODR «четвертою стороною», тим самим підкреслюючи, що технології в найближчому майбутньому стануть настільки потужними, що здатні кардинально змінити традиційну тристоронню модель позасудового вирішення спорів, а в деяких випадках і зайняти місце третьої сторони. [2]

Однак залежність ODR від технологій створює і нові проблеми, адже постають питання доступності Інтернету та наявності справної комп'ютерної техніки, а також цифрової грамотності населення, мовного бар'єру, забезпечення кібербезпеки та конфіденційності інформації [3–5]. До того ж емоційна складова спілкування в процедурі пошуку взаємоприйняттого рішення, яка в деяких випадках виступає чи не на перше місце, в онлайн врегулюванні в найближчому майбутньому навряд чи буде замінена технологіями віртуальної реальності [1, с. 8].

Незважаючи на ці проблеми, ODR продовжує свій розвиток, а центри онлайн вирішення спорів на платформах eBay, PayPal, Modria, FairClaims вже довели свою успішність, дозволивши сторонам з будь-якої частини світу домагатися вирішення спорів без географічних і фінансових обмежень [1, с. 7; 3].

Подальший розвиток ODR буде залежати від того, чи матимуть результати врегулювання через платформи ODR таку ж силу, як і ті, що отримані за допомогою традиційних методів

вирішення спорів. Наразі це питання зазвичай вирішується домовленістю сторін про визнання та виконання результатів ODR. Цілком ймовірно, що в найближчому майбутньому окремі високорозвинені держави задля економії своїх ресурсів стикнуться із питанням передачі окремих судових справ незначної складності винятково технологіям ODR. Вже зараз окремі технологічні рішення ODR завоювали собі місце в традиційних процедурах судового розгляду справ деяких країн. Одним із перших в світі прикладів впровадження в судову систему процедур ODR став Трибунал з врегулювання цивільних справ Британської Колумбії, створений ще в 2013 році. Варто зазначити, що Україна також поступово впроваджує певні елементи ODR в свою судову систему, прикладом чого стала система «Електронний суд».

Список використаних джерел

1. Голубева Н. Ю. Онлайн вирішення спорів (ODR): переваги та недоліки. *Альтернативні способи вирішення цивільних спорів* : матеріали круглого столу (Одеса, 29 берез. 2021 р.) / за заг. ред. Н. Ю. Голубевої ; НУ ОЮА. Одеса, 2021. С. 5–9. URL: <https://hdl.handle.net/11300/14491> (дата звернення: 19.03.2024 р).
2. Katsh E, Rule C. What we know and need to know about online dispute resolution. *South Carolina Law Review*. 2016. Vol. 67, Iss. 2. Art. 10. P. 329–344. URL: <https://scholarcommons.sc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=4166&context=sclr> (дата звернення: 19.03.2024 р).
3. Santosh G. Emerging trends in online dispute resolution (ODR) : Reshaping the landscape of ADR. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/emerging-trends-online-dispute-resolution-odr-reshaping-santosh-g-9ncuc> (дата звернення: 19.03.2024 р).
4. What Is Online Dispute Resolution? *Internet Lawyer Blog*. URL: <https://www.internetlawyer-blog.com/what-is-online-dispute-resolution> (дата звернення: 19.03.2024 р).
5. Dispute resolution reference Guide. *Government of Canada*. URL: <https://www.justice.gc.ca/eng/rp-pr/csj-sjc/dprs-sprd/res/drrg-mrrc/10.html> (дата звернення: 19.03.2024 р).

Ключові слова: онлайн вирішення спорів, ODR, альтернативне вирішення спорів, ADR.

Keywords: Online Dispute Resolution, ODR, Alternative Dispute Resolution, ADR.